

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

05 mai 2015

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Petru Ursache,

Judecători – Ghenadie Nicolaev, Vladimir Timofti, Constantin Alerguș, Nadejda Toma.

a judecat, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Radu Sâli, partea vătămată Cereșeu Ion și avocatul Iurie Chirică în numele acestuia, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2014, în cauza penală în privința lui,

Cereșeu Alexandra Nicolae, născută la 17 octombrie 1961, originară din sat. Dereneu, r-nul Călărași și domiciliată în mun. Chișinău, str. Universității 19.

Datele referitoare la examinarea cauzei:

1. 22.12.2012-10.02.2014 (prima instanță)

2. 04.03.2014-24.11.2014 (instanța de apel)

3. 20.02.2015-05.05.2015 (instanța de recurs).

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 10 februarie 2014, procesul penal de învinuire a lui *Cereșeu Alexandra Nicolae* în baza art. 361 alin. (1) Cod penal a fost încetat în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

Prin aceeași sentință *Cereșeu Alexandra Nicolae* a fost condamnată în baza art. art. 27, 196 alin. (4) Cod penal, la amendă în mărime de 1000 (una mie) unități convenționale, ceea ce constituie 20 000 (douăzeci mii) lei, **fapta fiind recalificată de la art. art. 27, 190 alin. (5) Cod penal.**

2. Potrivit sentinței s-a stabilit că Cereșeu Alexandra Nicolae în perioada lunii septembrie 2011, în scopul înregistrării imobilului din str. Petricani 33, mun. Chișinău ca proprietate a SRL „Varustun”, unde ea activa în calitate de director, a deținut și prezentat la Oficiul Cadastral Teritorial din mun. Chișinău, drept justificativ documentul oficial cu date vădit false și anume, Procesul-verbal de recepție finală nr. 801 din 07.09.2011, document care acordă dreptul de a înregistra imobilul.

Tot ea, în perioada lunii septembrie 2011, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, și anume, a imobilului din str. Petricani 33, mun. Chișinău ce aparține lui Ion Cereșeu, în valoare de 3 (trei) milioane lei, a prezentat la Oficiul Cadastral Teritorial din mun. Chișinău, drept justificativ Procesul-verbal de recepție finală nr. 801 din 07.09.2011, cu date vădit false, în scopul înregistrării imobilului ca proprietate a SRL „Varustun”, unde ea activa în calitate de director, însă, din cauze independente de voința sa, fapta nu și-a produs efectul.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către procuror, care a soliciat casarea parțială a acesteia în partea condamnării inculpatei, rejudicarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care aceasta să fie condamnată în baza art. art. 27, 190 alin. (5) Cod penal, la 8 (opt) ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de 4 (patru) ani, cu executarea pedepsei închisorii în penitenciar pentru femei.

În motivarea cerințelor sale, acuzatorul de stat a criticat soluția de recalificare a acțiunilor inculpatei, în latura învinuirii formulate în baza art. art. 27, 190 alin. (5) Cod penal, fără a omite din conținutul faptei constatate a acțiunii de sustragere, precum a considerat că fapta incriminată a fost demonstrată pe deplin prin conținutul probelor administrate în cadrul cercetărilor judecătorești.

3.1. Sentința a fost atacată cu apel și de către avocat în numele inculpatei, care a soliciat casarea totală a acesteia, rejudicarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care aceasta să fie achitată.

În motivarea cerințelor sale, avocatul și-a exprimat dezacordul cu modalitatea de apreciere a probelor de către prima instanță, considerând că declarațiile părții vătămate urmau a fi apreciate critic din motiv că scopul acestuia era de a dobândi bunul aflat în litigiu, iar din declarațiile martorilor Arpentiev V. și Guzun M. rezulta faptul că inculpata nu cunoștea nimic despre falsurile din acte. La fel, a fost criticată soluția de recalificare a instanței de fond, care, după părerea apelantului, nu a fost susținută cu probe, lipsind o motivare a acestei hotărâri.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2014, care a fost pronunțată integral la 30 decembrie 2014, apelul procurorului a fost respins ca nefondat, iar apelul avocatului în numele inculpatei a fost admis, fiind casată total sentința și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care inculpata a fost achitată de sub învinuirea în baza art. art. 361 alin. (1) și 27, 190 alin. (5) Cod penal, pe motiv că nu există faptul infracțiunii.

5. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a indicat că potrivit dispozițiilor art. 361 Cod penal, latura obiectivă a acestei infracțiuni constă în acțiuni de contrafacere, de alterare a documentului oficial care acordă drepturi.

Documentul oficial fals constituie elementul material al infracțiunii, atunci când acesta produce consecințe juridice, adică dă naștere, modifică ori stinge raporturi juridice, drepturi și obligații.

Totodată, folosirea documentelor oficiale false în scop de sustragere a bunurilor constituie o infracțiune de escrocherie și nu necesită o calificare separată.

S-a indicat că inculpata, după cum rezulta din probele verificate în ședința instanței de apel, nu s-a ocupat personal de perfectarea documentelor pentru darea în exploatare a imobilului litigios, ci l-a angajat pe Arpentiev V. să se ocupe de acest lucru. Din depozițiile lui Arpenitev V., rezulta că inculpata nu știa că ștampila procesului-verbal de recepție finală nr. 801 din 07.09.2011 pe care ea l-a deținut și prezentat la OCT mun. Chișinău, a fost falsă și inscripțiile din acest proces verbal erau falsificate, astfel constatându-se lipsa intenției directe a inculpatei de a folosi procesul-verbal falsificat vizat mai sus, pe când forma de vinovăție în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal este intenția directă.

Datorită faptului că intenția directă a inculpatei nu a fost demonstrată, s-a dispus achitarea acesteia din motivul neexistenței faptei criminale. Și deoarece nu exista fapta infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal, nu exista nici infracțiunea de escrocherie,

ori tentativa de comitere a unei escrocherii.

Instanța de apel a apreciat critic declarațiile lui Mihail Guzun în partea ce ține de afirmația sa precum că a auzit discuția dintre inculpată și V. Arpentiev, conform căreia prima ar fi știut că procesul-verbal de recepție finală este falsificat, deoarece aceste depoziții nu au fost verificate conform normelor de procedură penală, nu au fost efectuate confruntările între Guzun Mihail și inculpată și între V. Arpentiev și inculpată.

În acest sens, contradicțiile între declarațiile inculpatei și ale martorului Guzun M. nu au fost înlăturate, iar dubiile apărute au fost interpretate în favoarea primei.

Instanța de apel a concluzionat că acțiunile inculpatei au fost îndreptate asupra partajării averii comune și demonstrării faptului dobândirii în comun cu Cereșeu Ion a bunurilor în perioada concubinajului și căsniciei.

Astfel, s-a indicat că din materialele cauzei rezulta că inculpata și partea vătămată au concubinat începând cu anul 2003, iar din anul 2006 au oficializat relația și au activat împreună la SRL „Varustun”, implicând în activitatea acestei societăți și rudele apropiate - fiica inculpatei. Întru justificarea acestor declarații, ambii au încercat să demonstreze că au achitat taxa la stat pentru imobilele la care pretindeau și pe care le consideră avere comună.

Astfel, inculpata a prezentat actul vizitei fiscale Nr. 169 din 26.08.2011, prin care se confirmă că SRL „Varustun”, situată pe str. Petricani 33, s-a ocupat pe parcursul a. 2011 cu darea în subarendă a încăperilor și a achitat la stat 31 275 lei (fd. 205-207 vol. 2).

Adăugător, a fost prezentat certificatul din 17.05.2014 nr. 1972, conform căruia SRL „Varustun” a achitat impozite pe bunurile imobile și anume:

pe anul 2010 - 5 477 lei;

pe anul 2011 - 5 927 lei;

pe anul 2012 - 6 087, 22 lei;

pe anul 2013 - 6 087 lei; (f. d. 208 vol.2);

Totodată, ÎS „Cadastru” a specificat prin informația din 21.05.2014, precum că toate construcțiile din str. Petricani 33 au fost evaluate și introduse în programul automatizat în scopul impozitării conform Hotărârii de Guvern nr. 670 din 18.04.2003 (f.d. 207 vol.2);

Conform extrasului din Registrul Bunurilor imobile pentru efectuarea tranzacțiilor eliberat la 27.02.2014, rezultă că atât Alexandra Cereșeu cât și Cereșeu Ion au dreptul de proprietate asupra unor bunuri, situate în str. Petricani 33.

Pe de altă parte, Ion Cereșeu a prezentat instanței date precum că impozitele pe a. 2012, 2013, 2014 au fost calculate pe numele Cereșeu Ion și achitate de el (f.d. 170 - 173 vol. 2);

Din analiza celor 2 certificate eliberate pe numele lui Cereșeu Ion în luna 06.2013 și pe numele Alexandra Cereșeu în luna mai 2014, s-a constatat că datele privind numerele cadastrale a imobilelor situate pe str. Petricani 33 coincid.

Astfel, instanța de apel a concluzionat că între partea vătămată și inculpată există un litigiu civil, care urmează să fie rezolvat în instanța civilă cu prezentarea tuturor actelor justificative privind dobândirea bunurilor pe parcursul căsniciei și concubinajului.

La fel, s-a indicat asupra netemeinicii reîncadrării acțiunilor inculpatei în baza art. 196 Cod penal, deoarece în situația cauzării de daune materiale prin înșelăciune sau abuz de încredere, înșelăciunea se manifestă prin diferite metode: comunicarea informației false sau necomunicarea; ascunderea faptelor sau circumstanțelor apărute de

la proprietarul averii, iar abuzul de încredere constă în folosirea relațiilor speciale de încredere apărute între proprietarul averii și infractor în legătură cu exploatarea ei, cu scopul însușirii ilegale a veniturilor materiale sau bănești. Asemenea relații apar în legătură cu funcția ocupată de infractor sau munca îndeplinită de el în legătură cu exploatarea averii proprietarului.

Nici unul din aceste semne calificative în acțiunile inculpatei nu au fost demonstrate și nici nu puteau fi demonstrate, deoarece ultima și partea vătămată, nu au avut asemenea relații.

Cele relatate supra, nu confirmau prezența în acțiunile inculpatei a infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal și din acest motiv ea nu putea fi condamnată nici pentru escrocherie, adică pe art. art. 27, 190 alin. (5) Cod penal, în atare situație, nu exista fapta uneia din infracțiunile nominalizate și inculpata urma să fie achitată pe ambele capete de învinuire.

6. Decizia instanței apel este atacată cu recurs ordinar de către procuror, care a fost depus la Curtea Supremă de Justiție la 29 ianuarie 2015 și care, întemeindu-se pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea totală a acesteia cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, de către un alt complet de judecată.

În motivarea cerințelor sale acuzatorul de stat indică că instanța de apel nu a analizat sub toate aspectele circumstanțele cauzei și a dat o apreciere greșită probelor administrate. La pronunțarea soluției de achitare instanța de apel s-a limitat doar la respingerea argumentelor aduse de acuzare în apel, fără a da o apreciere probelor prezentate în susținerea acuzării, nefiind apreciate nici măcar declarațiile părții vătămate. Argumentând necesitatea respingerii apelului procurorului instanța de apel a apreciat unilateral probele administrate, acordând o valoare primară probelor, care în opinia instanței, demonstrează nevinovăția inculpatei, în detrimentul celor aduse de partea acuzării, pe când vinovăția inculpatei este dovedită pe deplin de probele cercetate.

Astfel, consideră procurorul că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și decizia sa nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, nefiind verificate probele prezentate în sprijinul învinuirii și nefiind apreciată fiecare probă în parte în raport cu motivele invocate de către procuror în apel.

6.1. Decizia instanței apel mai este atacată cu recurs ordinar de către partea vătămată și avocatul său, care a fost depus la Curtea Supremă de Justiție la 29 ianuarie 2015 și care, întemeindu-se pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) și 16) Cod de procedură penală, solicită casarea totală a acesteia cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, de către un alt complet de judecată.

În motivarea cerințelor sale recurenței indică că:

- la adoptarea soluției sale, instanța de apel eronat a apreciat raporturile între foștii soți Cereșu ca fiind de natură civilă, ce aveau ca obiect partajarea averii, odată ce din circumstanțele cauzei rezulta intenția inculpatei de a dobândi bunul imobil litigios în proprietatea SRL "Varustun", care nu avea nici o tangență cu acest imobil;

- concluzia privind necunoașterea de către inculpată despre falsul în acte (procesul-verbal de recepție finală) este eronată, odată ce ultima are studii juridice superioare și cunoștea despre consecințele juridice în urma folosirii unui astfel de act;

- instanța de apel nu a dat nici o apreciere probelor acuzării, care demonstau intenția inculpatei de a însuși imobilul și anume: cererea de eliberare a certificatului, declarațiile martorilor Romaniuc E., Guzun M. și Railean Gh.;

- neîntemeiat în favoarea soluției de achitare au fost reținute declarațiile inculpatei precum că construcțiile litigioase au fost edificate de către SRL “Varustun”, odată ce acest fapt nu rezultă din probele administrate;

- instanța de apel a interpretat eronat probele prezentate de partea vătămată, fără a cerceta conținutul lor.

6.2. Pe cauză a depus referință avocatul în numele inculpatei, care se pronunță pentru inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate, deoarece în acestea sunt indicate doar formal temeiurile prevăzute de art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, fără a fi explicate presupusele erori de drept în speța dată, recurenții expunându-și altă opinie cu privire la aprecierea probelor.

7. Judecând recursurile declarate în raport cu materialele cauzei, luând în considerație și argumentele expuse în referință, Colegiul penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise din următoarele considerente.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța respinge recursul ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate, iar potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. a) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța îl admite, casează parțial hotărârea atacată și menține hotărârea primei instanțe, dacă apelul a fost greșit admis.

În acest sens Colegiul lărgit consideră corectă soluția instanței de apel privind achitarea inculpatei pe capătul de acuzare în baza art. art. 27, 190 alin. (5) Cod penal, cu menționarea faptului că motivele pe care se întemeiază această soluție au la bază următoarele argumente.

Astfel, urmează a fi specificat că dreptul de proprietate asupra imobilelor se consideră dobândit în momentul înregistrării de stat, în registrul bunurilor imobile, dar nu în momentul perfectării notariale a contractului de înstrăinare, emiterii actului administrativ, rămîinerii definitive a hotărârii judecătorești, care constituie temeiuri de înregistrare a dreptului (art. art. 321 alin. (2) și 290 Cod civil). Cu referire la aceste circumstanțe, este de notat faptul că la soluționarea litigiului asupra imobilului, apărut înainte de finalizarea construirii și înregistrării lui, instanța judecătorească nu poate să recunoască dreptul de proprietate asupra imobilului respectiv, ci numai asupra materialelor de construcție din care este alcătuit imobilul, cu posibilitatea ulterioară a proprietarului materialelor și al autorizației de construcție de a continua construirea și înregistrarea dreptului de proprietate pe cale administrativă.

În urma cercetării materialelor cauzei Colegiul lărgit constată lipsa cărorva probe care ar confirma dreptul de proprietate al părții vătămate, inculpatei, sau altei careva persoane asupra imobilelor aflate în litigiu, pe cînd în învinuirea incriminată inculpatei se indică că ultima, a comis tentativa de dobîndire ilicită prin înșelăciune sau abuz de încredere a imobilului *ce aparține cet. Ion Cereșeu*. În așa mod, Colegiul lărgit constată că nu poate fi confirmat faptul că lui Ion Cereșeu i-ar putea fi cauzat careva prejudiciu prin acțiunile inculpatei, odată ce nu-i constatat că imobilele în litigiu îi aparțin cu drept de proprietate, sau că el ar fi măcar proprietarul materialelor de construcție din care sunt alcătuite aceste imobile. Totodată, argumentele acestuia despre faptul că achită impozitul pe bunurile imobiliare aflate în litigiu, Colegiul lărgit le apreciază critic, odată ce s-a constatat că acesta le-a achitat doar în anul 2014 (V. 2, f.d. 171), iar acest document nu acordă dreptul de proprietate asupra imobilelor în cauză, sau asupra materialelor de construcție care le alcătuiesc.

Cu referire la capătul de învinuire în baza art. 361 alin. (1) Cod penal, Colegiul lărgit consideră neîntemeiată soluția instanței de apel, care a pus la baza acestei decizii

constatarea faptului lipsei la inculpată a intenției directe de a deține și folosi documentul fals deoarece aceasta, presupus nu cunoștea despre faptul falsificării lui.

În acest sens se remarcă faptul că instanța de fond corect a constatat vinovăția inculpatei pe acest capăt de învinuire, care a fost probat pe deplin prin probele administrate în cadrul cercetărilor judecătorești. Un argument suplimentar în susținerea acestei concluzii este faptul că inculpata a dorit să înregistreze dreptul de proprietate asupra imobilelor litigioase după întreprinderea pe care o conducea fără a avea acordul lui Cereșu Ion, fapt ce rezultă din cererea pentru eliberarea certificatului de urbanism, în care pe verso era menționat despre presupusul acord și a lui Cereșu Ion, însă, care potrivit raportului de expertiză nr. 29 din 30.01.2012 (V. 1, f.d. 150-153) nu conținea semnătura sau scrisul acestuia.

Relevant mai este și constatarea faptului că nici inculpata, nici alte careva persoane nu dețineau un veritabil proces-verbal de recepție finală a imobilelor în cauză, fapt care indică la intenția inculpatei de a deține și folosi un document oficial fals, deoarece ultima putea și trebuia să cunoască că nu există nici un temei de a înregistra dreptul de proprietate asupra imobilelor litigioase după SRL „Varustun”.

Totodată, Colegiul lărgit apreciază critic argumentele inculpatei despre dovada apartenenței acestor imobile SRL „Varustun”, fapt presupus probat prin conținutul actului vizitei fiscale nr. 169 din 26.08.2011 (V. 2, f.d. 204-206), pe care aceasta îl invocă, deoarece acest document nu face nici o referire explicită la imobilele aflate în litigiu, precum și nu indică asupra căror bunuri imobile această întreprindere achita impozitele pe imobil. Aceeași situație se constată și privitor la informația prezentată de către Direcția administrare fiscală Ciocana a Inspectoratului Fiscal de Stat pe mun. Chișinău din 17.05.2014 (V. 2, f.d. 208) deoarece acest document nu indică pentru care anume bunuri imobile întreprinderea sus numită a achitat impozitul pe bunurile imobiliare pentru perioada anilor 2010-2013. Însă, chiar și în cazul constatării că impozitele date au fost achitate pentru imobilele în cauză, aceasta nu ar constitui temei pentru recunoașterea dreptului de proprietate al societății comerciale în cauză asupra imobilelor aflate în litigiu.

Astfel, eroarea comisă de către instanța de apel, în latura acuzării inculpatei în baza art. 361 alin. (1) Cod penal, urmează a fi corectată de către instanța de recurs, prin adoptarea soluției prevăzute de art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. a) Cod de procedură penală – casarea parțială a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2014, privind achitarea lui **Cereșu Alexandra Nicolae** în baza art. 361 alin. (1) Cod penal, cu menținerea în această parte a sentinței Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 10 februarie 2014, prin care procesul penal de învinuire a lui **Cereșu Alexandra Nicolae** în baza art. 361 alin. (1) Cod penal a fost încetat în legătură cu expirarea termenului prescripției tragerii la răspundere penală.

Totodată, în rest, Colegiul lărgit consideră necesar de a menține decizia atacată avînd la bază argumentele expuse în prezentul punct.

8. În conformitate cu prevederile art. art. 338 alin. (3), 434, 435 alin. (1) pct. pct. 1), 2) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Admite recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Radu Sâli, partea vătămată Cereșu Ion și avocatul Iurie Chirică în numele acestuia, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de

Apel Chişinău din 24 noiembrie 2014, privind achitarea lui **Cereseu Alexandra Nicolae** în baza art. 361 alin. (1) Cod penal, cu menţinerea în această parte a sentinţei Judecătorei Centru, mun. Chişinău din 10 februarie 2014, prin care procesul penal de învinuire a lui **Cereseu Alexandra Nicolae** în baza art. 361 alin. (1) Cod penal a fost încetat în legătură cu expirarea termenului prescripţiei tragerii la răspundere penală.

În rest, decizia Colegiului penal al Curţii de Apel Chişinău din 24 noiembrie 2014, prin care **Cereseu Alexandra Nicolae** a fost achitată de sub învinuirea în baza art. art. 27, 190 alin. (5) Cod penal, pe motiv că nu s-a constatat existenţa faptei infracţiunii, se menţine.

Decizia este irevocabilă, pronunţată integral la 28 mai 2015.

Preşedinte

Petru Ursache

Judecători

Ghenadie Nicolaev

Vladimir Timofti

Constantin Alerguş

Nadejda Toma